

HEED ABACUS *John van der Veer*

DE HONGAARSE OMZETTING

Het belang van een goede DAC hoeft geen lezer van HVT te worden uitgelegd. Van het Hongaarse Heed is de prachtige LaGrange versterker in dit blad al eens het middelpunt van de aandacht geweest. In deze analoge, geïntegreerde versterker kan een digitale module worden ingebouwd. Het testexemplaar was voorzien van deze optie. Naast andere hifi-apparatuur bouwt Heed ook autonome DAC's. Heed Abacus is de naam, en tevens onderwerp van dit verhaal.

De test van de Heed La Grange is verschenen in de zomereditie van HVT 2022, de samengevoegde nummers 7 en 8. Naast een uitgebreid verslag over de vele analoge mogelijkheden en de klankkwaliteit van dit juweel uit Hongarije, is een aparte sectie gewijd aan de digitale afdeling. De (optionele) digitale module met de DAC in de Heed LaGrange, een geïntegreerde en verder geheel analoge versterker, is uitgerust met een USB-input, een coaxiale S/PDIF en de optische Toslink-variant. De Heed Abacus, ditmaal het onderwerp, is een separate unit met een DAC van zeer hoge kwaliteit en de mogelijkheid om te kiezen uit maar liefst vijf verschillende

digitale bronnen. De Heed LaGrange maakt alweer geruime tijd deel uit van mijn zorgvuldig geselecteerde clubje huisgenoten, en gedurende dezelfde tijd is de Abacus haar metgezel geweest. Wél maandenlang uitgebreid uitgetest en beluisterd, maar nog geen review van gemaakt. Hoog tijd dus, en bij dezen. Voordat we overgaan op de Hongaarse omzetting van nullen en enen naar het analoge domein, eerst een paar woorden over de geschiedenis van Heed, die net zo kleurrijk is als de Hongaarse vlag, de Hongaarse daken (wel eens gezien in Budapest, die prachtige geglazuurde patronen in talloze kleuren?), Hongarije zelf, en – vooruit, laten we het positief houden – haar omstre-

den president, annex dictator, annex Poetins hielenliker, annex luis in de pels van de EU Victor Orbán.

Transcap

De gebroeders Alpar en Zsolt Huszti houden zich in de jaren negentig bezig met de import en distributie van een reeks toonaangevende Britse Hifi-producten en merken, waaronder Ion/Obelisk Systems, ontwerpen op basis van ideeën van Richard Hay. Wanneer de laatste zijn werkzaamheden stopt, wordt met de betrokken partijen overeenstemming bereikt om de activiteiten in Hongarije voort te zetten onder de naam Heed. Het ontstaan van die naam is onderwerp van een aardige anekdote. Als eerbetoon aan de merken die het kleine, prille Hongaarse bedrijf hebben beïnvloed, is gekozen voor een naam met vier letters, verwijzend naar, onder andere, Naim, Rega, Epos en Linn. In het algemeen wil Heed met deze naam niet onverhuld laten dat de inspiratie van haar oorspronkelijke doelstelling ligt bij de Britse hifi uit de jaren tachtig en negentig. Al snel na de oprichting scoort Heed met de Orbit en de CanAmp. De eerste is een externe voeding voor draaitafels, de tweede een hoofdtelefoonversterker. De door Richard Hay ontwikkelde Transcap technologie is geperfectioneerd door Heed en toegepast in alle versterkers die het atelier in Budapest verlaten. Alle producten van Heed zijn intern ontworpen en worden ook binnen de eigen muren gefabriceerd. Het palet omvat tegenwoordig een uitgebreid en

veelzijdig aanbod versterkers, hoofdtelefoonversterkers, D/A-omzeters en cd-spelers, aangevuld met externe voedingen. Exclusief 'Made in Hungary' en wel in hoofdstad Budapest. Hoewel Heed zelf liever schernt met 'Hand-made in the EU', getuige de achterzijde van de LaGrange. Hetzelfde geldt voor de Heed Abacus, die zowel visueel als auditief mooi staat te wezen in mijn onlangs verworven audiorek van HNNY Benelux, bovenop de Heed LaGrange.

De techniek...

De Abacus is ongetwijfeld een wonder van techniek en complexiteit, maar aan de bediening is dat niet te merken. Supersimpel. Er zijn vijf schakelbare inputs, zowel op het frontpaneel (een knopje per input) als via de afstandsbediening. Er is nog een zesde input, die biedt ruimte voor een optionele kaart, waarvan het hokje plus afdekplaatje al aanwezig zijn. Op de Audio Show 'iEar 2022 is de invulling van die lege plek gepresenteerd: een heuse streamer! Dezelfde functie komt (is?) overigens ook beschikbaar voor de digitale module van de Heed LaGrange geïntegreerde versterker. De DAC is voorzien van een helder, uitstekend afleesbaar display van voldoende omvang. De Abacus zet PCM datastromen om tot maximaal 24 bit/192 kHz voor de RCA / BNC en optische ingangen. Via USB is PCM tot 32bit/384kHz mogelijk, alsmede DSD 64 en DSD 128. Verreweg de meeste cd's gaan overigens (nog steeds) niet verder dan 16bit/44,1kHz.

En ja, ook daarvoor haalt de Abacus het Hongaarse neusje niet op (het blijft trouwens een relatief onzinverhaal omdat de kwaliteit van de productie naar mijn idee vele malen belangrijker is dan de resolutie, maar dit geheel terzijde). Heb voor de test veel gebruik gemaakt van de USB-input, dus dat de Abacus raad weet met deze hoge cijfers is wel fijn. Bijzonder is de toevoeging van vier verschillende filters voor het PCM-gebeuren en twee verschillende routings in de DSD-afdeling. De bediening van deze functies geschiedt via de afstandsbediening. Let wel: de verschillende filter-modi hebben alleen betrekking op de PCM-signalen, terwijl het Lichtend Pad van de DSD-optie is voorbehouden aan de routing van DSD-signalen.

...en de praktijk

De Heed Abacus bevindt zich momenteel in gemêleerd gezelschap in de Spuistraat dat bovendien vrij talrijk is. Naast het vergelijk met de digitale module in de Heed LaGrange, ben ik tevens gezegend met de DAC in de Mytek Manhattan II, de DAC in de Yamaha R-N2000A en dezelfde afdeling in de Atoll ST300/AM300 combinatie. Voor een direct vergelijk met een DAC in een heel andere prijsklasse is de NuPrime Omnia A200 eveneens voorhanden. Kortom, een keur aan referenties. Henny Groenendijk van HNNY Benelux – de importeur van Heed, maar ook van Fyne Audio, waarvan ik topmodel F1.8 heb mogen gebruiken om alles tot klinken te brengen – heeft mij bovendien voorzien van een Van den Hul USB-kabel in een hoog segment, de Ultimate, à raison van veel centjes. Zo kritisch als 't maar zijn kan dus, maar wel eerlijk. En over eerlijk gesproken: naast de Fyne Audio F1.8 heb ik ook de PMC fact.12 signature ingezet, een van de beste luidsprekers in deze prijsklasse, een van mijn persoonlijke favorieten en echt superkritisch. Het eerste dat opvalt is dat het klankverschil tussen de verschillende digitale units (dus inclusief de DA-omzetting), duidelijk hoorbaar is. Nu is het natuurlijk niet vast te stellen aan welke component welk klankverschil is toe te wijzen. Heb van Michael Huigen van Reference Sounds (onder andere Wilson Audio, Mark Levinson, dat niveau dus), bovendien geleerd dat je nooit alleen naar de toegepaste DAC-chip mag kijken, maar dat de werking van de chip in hoge mate wordt bepaald door de elektronica die er aan voorafgaat en erna komt. Van alle DAC's die ik heb mogelijk beluisteren is die van de Abacus de beste, ook beter dan de digitale module in de Heed LaGrange. Blijkbaar heeft men in Budapest toch verfijndere technologie toegepast in de Abacus. Bovendien zal de eigen voeding ook een (belangrijke?) rol spelen.

S/PDIF

Je kunt bovendien twee extra bronnen aansluiten op de separate unit. Er zijn twee Toslink-ingangen in plaats

van twee en hetzelfde geldt voor de coaxiale S/PDIF, naast de bekende RCA is er ook een met de BNC-aansluiting. En laten we de asynchrone USB-B aansluiting niet vergeten, heb ik veel gebruikt. Om er zeker van te zijn dat de overige factoren, waaronder de versterker, een niet al te grote invloed hebben op het totaalbeeld, heb ik de twee geconverteerde, dus analoge, line-uitgangen van de Abacus op diverse versterkers aangesloten en zowel via de Fyne Audio F1.8 als de PMC fact.12 luidsprekers beluisterd. In alle gevallen bleef de Heed Abacus het best voor de dag komen, al moet je de nieuwe generatie in de Yamaha R-N2000A ook niet onderschatten. Wat klinkt die receiver toch goed! En wat hoor ik dan? Het geluidsbeeld heeft met de Abacus de meeste rust. Ik ervaar de meeste dynamiek, de meeste transparantie en de meeste warmte. Je zou het ook anders kunnen formuleren: met de Heed Abacus klinkt de digitale geluidsbron nog het meest analoog, dus zoals de productie oorspronkelijk bedoeld is. Het apparaat kost 1690 euro. Dat is geen misselijk bedrag, vooral omdat het gaat om een component dat de meeste versterkers standaard hebben ingebouwd. Toch rechtvaardigt de meerprijs het resultaat. Blijkbaar lonen research, topcomponenten en een eigen voeding (onder meer?) voor de DAC de moeite. Voor dit moment moeten we ons daar vooralsnog bij neerleggen. Een prachtig apparaat, ik kan niet anders zeggen. Laat u vooral goed voorlichten in de winkel, en onderga het – in mijn oren althans – grote verschil.

Meer informatie op de website van de importeur www.hnny.nl

Specificaties Heed Abacus DA converter

Ingangen digitaal:	1x RCA / 1x BNC / 2x optisch / 1x USB / 1x uitbreidingskaart
Uitgangen analoog:	1x lijn
Uitgangsspanning:	2,1 Vrms
Frequentie respons:	3Hz - 60kHz
DSD filterfrequentie:	50kHz Scarlet Book standaard
Sample frequentie tot:	24bit/192kHz PCM
via USB:	32bit/384kHz PCM / DSD64 en DSD128
Afmetingen:	22 x 8,7 x 32,5cm
Gewicht:	4,5kg
Prijs:	€ 1.690
Importeur:	HNNY benelux
Website:	www.hnny.nl